

Konsultatīvās padomes "Izglītība visiem" sanāksme

"Profesionālo izglītības iestāžu un uzņēmēju sadarbība ilgtspējīgai valsts ekonomikas un kultūrvides attīstībai"

Sanāksmes laiks: 2017. gada 23. oktobris

Sanāksme notiek: PIKC Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums, Liepājas iela 31, Kuldīga.

Sanāksme sākas: 11:50

PROTOKOLS Nr.17

Sanāksmi vada: **Baiba Moļņika**, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsekretāre

Sanāksmē piedalās:

Konsultatīvās padomes dalībnieki vai deleģētie pārstāvji

Elīta Barisa	Latvijas Nacionālā kultūras centrs
Ilze Buligina	Izglītības un zinātnes ministrija
Rita Jaurēna	Valsts izglītības satura centrs
Veronika Jurča	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
Silva Ozoliņa	Profesionālās izglītības biedrība
Sarmīte Pīlāte	Latvijas Pieaugušo izglītības apvienība
Silvija Kārķliņa	Latvijas Darba devēju konfederācija
Jānis Kreicbergs	Latvijas Nacionālā bibliotēka
Ingrīda Muraškovska	Kurzemes plānošanas reģiona administrācija
Līvija Zeiberte	Valsts izglītības satura centrs
Gundega Zemtore	Biedrības „Vecāki par izglītību” pārstāve

Novērotāji, eksperti, sanāksmes organizatori

Dace Cine	Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums
Ilze Dalbiņa	UNESCO Latvijas Nacionālās komisija
Inese Kļaviņa	Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums
Baiba Moļņika	UNESCO Latvijas Nacionālās komisija
Mišela Šehurina	UNESCO Latvijas Nacionālās komisija
Astrīda Zeile	Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums

Darba kārtība

1. Ievadvārdi

- Baiba Moļņika, UNESCO LNK ģenerālsekretāre

2. Tehniskās un profesionālās izglītības nozīme programmas “Izglītība 2030” īstenošanā: UNESCO ieteikums un stratēģija tehniskās un profesionālās izglītības attīstībai

- Ilze Dalbiņa, UNESCO LNK izglītības sektora vadītāja

3. Darba vidē balstītas mācības jauniešu konkurētspējas veicināšanai darba tirgū

- Ilze Buligina, Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības departamenta vecākā eksperte profesionālās izglītības jomā

4. PIKC Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikuma pieredze sadarbībā ar uzņēmējiem, kā arī valsts un pašvaldību iestādēm

- Dace Cine, Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikuma direktore

5. Diskusija

6. Kopsavilkums un noslēgums

1.

Ievadrunā **Baiba Moļņika** akcentē, ka šī sanāksme tematiski turpina izglītības forumā Valmierā aizsākto tēmu par inovatīvajām kompetencēm un uzņēmējdarbības prasmju stiprināšanu izglītībā, šoreiz īpaši pievēršoties profesionālajai izglītībai. Balstoties uz pieredzi ASEM¹ grupā, Baiba Moļņika iepazīstina klātesošos ar t.s. izglītības “zelta trijstūri”, kura apakšējā slānī ir zināšanas, vidū – prasmes, bet pašā augšā ir attieksmes. Tieši attieksmju veidošanai lielu uzmanību velta izglītības iestādēs Japānā, Vācijā u.c. Šī vīzija sasaucas ar uzņēmēju teikto šī rīta konferencē (konferences programma – 5. pielikumā). Baiba Moļņika aicina diskusijā turpināt sarunu par to, kā šis redzējums sasaucas ar Latvijas izglītības sistēmu un jauno kompetencēs balstīto izglītības saturu.

2.

Sanāksmes turpinājumā vārds tiek dots **Ilzei Dalbiņai**, kura iepazīstina klātesošos ar UNESCO ieteikumu un stratēģiju tehniskās un profesionālās izglītības attīstībai (prezentācija – 2. pielikumā). Viņa uzsver, ka tehniskajai un profesionālajai izglītībai piemīt spēks un potenciāls pārveidot dzīves, un tās vīzijai jātiecas tālāk par ekonomikas un darba tirgus vajadzībām. Profesionālā izglītība ir daļa no mūžmācīšanās, kas sniedz pieeju zināšanām un prasmēm visiem – neatkarīgi no dzimuma, vecuma, sociālā stāvokļa. Profesionālā izglītība var palīdzēt mazināt nabadzību, veicināt taisnīgu sabiedrību, mazināt noslāņošanos, kas ir cieši sasaistīts arī ar ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem, īpaši 4.3, 4.4 un 8.6.

UNESCO leteikumā uzsvērts, ka profesionālās izglītības mērķi ir: pirmkārt, paplašināt cilvēku iespējas un veicināt nodarbinātību, pienācīgu darbu un mūžizglītību; otrkārt, veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi, treškārt, sekmēt sociālo taisnīgumu un, ceturtkārt, veicināt vides ilgtspēju, tostarp zināšanu, prasmju un kompetenču pilnveidošanu, lai attīstītu videi draudzīgas profesijas, ekonomiku un sabiedrību. UNESCO ieteikums attiecināms gan uz izglītības politikas veidošanu un pārvaldību (piemēram, ieteikumā aicināts izglītības politikas veidošanas procesā un programmu izstrādē iesaistīt dažādas darba tirgū iesaistītās puses, kā arī īpaši rūpēties par profesionālās izglītības pieejamību mazaizsargātajām, marginalizētajām grupām), gan uz izglītības kvalitātes veicināšanu. Profesionālajai izglītībai ir jānodrošina ne tikai pamatzināšanas, bet dziļāka izpratne par zinātniskajiem, tehnoloģijas, sociālajiem, kultūras, vides, ekonomikas aspektiem. Ir jāveicina dažāda veida mācīšanās darbavietā, kā arī profesionālo izglītības iestāžu sadarbība ar uzņēmumiem – jāatbalsta mācekļība un stažēšanās (plašāk 2. pielikumā).

Ilze Dalbiņa informē, ka UNESCO izstrādājusi stratēģiju tehniskajai un profesionālajai izglītībai 2016.–2021. gadam. Tās mērķi: pirmkārt, veicināt jauniešu nodarbinātību un uzņēmējdarbības prasmes; otrkārt, veicināt taisnīgumu un dzimumu līdztiesību; treškārt, atvieglot pāreju uz “zaļo ekonomiku” un ilgtspējīgu sabiedrības attīstību. UNESCO uzsver, ka jauniešu nodarbinātība ir globāls izaicinājums. Nākamajā desmitgadē nepieciešams radīt apmēram 475 miljonu darba vietu. Tajā pašā laikā OECD pētījums liecina, ka gan jaunieši, gan darba devēji uzskata, ka šobrīd jaunieši nav pienācīgi sagatavoti darba tirgum. Savukārt saistībā ar prasmēm “zaļajai ekonomikai” UNESCO uzsver, ka ir augošs

¹ ASEM: Āzijas un Eiropas valstu izglītības ministru sanāksme.

pieprasījums pēc speciālistiem, kas spēs rast risinājumus klimata pārmaiņu radītajiem izaicinājumiem. Tiek lēsts, ka pāreja uz zaļo ekonomiku varētu radīt apmēram 15 līdz 60 miljonus jaunu darba vietu.

Ilze Dalbiņa akcentē, ka izglītībā valstis aicinātas īstenot globālo rīcības programmu “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai²”. Presentācijas noslēgumā tiek rādīta fotogrāfija no Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikuma organizētā plenēra un literārā konkursa noslēguma, tādējādi atspoguļojot atziņu, ka profesionālajām izglītības iestādēm jāsniedz ne tikai prasmes darbam, bet arī jāklūst par kultūras un ilgtspējas centriem, un ka Latvijā šādi labi piemēri jau ir.

3.

Turpinājumā Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības departamenta Vecākā eksperte **Ilze Buligina** informē sanāksmes dalībniekus par aktuālo Latvijā profesionālās izglītības jomā, uzstājoties ar prezentāciju “Darba vidē balstītas mācības jauniešu konkurētspējas veicināšanai darba tirgū” (prezentācija – 3.pielikumā). Eksperte norāda, ka vēsturiski darba vidē balstītas mācības jeb mācekļība vai duālā izglītība nāk no Rietumeiropas valstīm – Vācijas, Austrijas, Šveices. Eiropā tā šobrīd atzīta kā viena no prioritātēm, un Eiropas Komisija ir aicinājusi šo sistēmu attīstīt. Latvijā izveidotā sistēma ir inovatīva, piemērota Latvijas izglītības sistēmai.

2015. gadā Latvija bija prezidējošā valsts Eiropas Savienības Padomē. Šajā laikā tika izstrādāts nozīmīgs Eiropas līmeņa dokuments – Rīgas secinājumi 2015 (*Riga Conclusions 2015*³). Ilze Buligina akcentē šī dokumenta preambulu, ko Latvijas pārstāvji izstrādāja sadarbībā ar Eiropas Komisijas ekspertiem. Preambula ir mūsdienīga un ietver attīstības redzējumu arī pēc 2020. gada. Dokumentā izceltas piecas prioritārās attīstības jomas, tostarp darba vidē balstītas mācības, profesionālās izglītības pieejamības veicināšana un kvalitātes nodrošināšanas mehānismi, skolotāju profesionālā pilnveide u.c.

Šobrīd Latvijā ir modernizēta profesionālās izglītības sistēma, ir 21 profesionālās izglītības iestāde, 17 no tām ir profesionālās izglītības kompetences centri (PIKC), kuri ir ļoti labi tehniski aprīkoti. Nozīmīga ir sasaiste ar darba tirgu un sadarbība ar nozaru ekspertu padomēm. Jauna loma ir profesionālās izglītības kompetences centriem: tie ir nozīmīgi reģionālie spēlētāji pieaugušo izglītības jomā. Ilze Buligina aicina ikvienu paviesoties šajos centros Ogrē, Rīgā, Valmierā u.c. un iepazīties ar to moderno aprīkojumu. Tāpat noris darbs pie pedagogu profesionālās pilnveides u.c.

Turpinājumā eksperte īsumā iepazīstina ar atbilstošajiem Ministru kabineta noteikumiem (plašāk – 3.pielikumā), kā arī ar nozīmīgākajiem Eiropas Savienības Erasmus + programmas projektiem. Baltijas mērogā no 2014. līdz 2017. gadam tika īstenots projekts “Valsts pārvaldes institūciju atbalsts mācekļībai: darba vidē balstītu mācību īstenošana Latvijā, Lietuvā un Igaunijā”. Tam noslēdzoties, tika sagatavots jauns projekts, kas ļoti sīvā konkurencē ieguva finansējumu. Politikas inovāciju jomā kopumā Eiropā atbalstīti tikai 10 projekti, un šis ir vienīgais projekts profesionālās izglītības jomā.

² Plašāk lasiet: <http://www.unesco.lv/lv/izglitiba/izglitiba-ilgtspejigai-attistibai/globala-ricibas-programma-iiia/globala-ricibas-programma-izglitiba-ilgtspejigai-attistibai/>

³ Riga Conclusions 2015: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions_en.pdf

Projektā „Jaunas pieejas prakšu vadītāju sagatavošanā darba vidē balstītām mācībām (TTT4WBL)” iesaistītas Baltijas valstis kopā ar darba devējiem. Tā ietvaros tiek aprobēts jauns modelis – mācības tandēmā, proti, vienā grupā mācās gan mācību iestāžu pārstāvji, gan uzņēmumu pārstāvji – mentori, prakšu vadītāji.

Ilze Buligina iepazīstina klātesošos ar neoficiāliem statistikas datiem, kas apkopoti, pamatojoties uz profesionālās izglītības iestāžu sniegto informāciju Izglītības un zinātnes ministrijai 2017. gada 1. septembrī. Saskaņā ar šiem datiem darba vidē balstītas mācības tiek organizētas 30 programmās, un tajās iesaistīti vairāk nekā 750 izglītojamie. Anketās izglītības iestādēm tika vaicāts, vai uzņēmumā, ar kuru iestāde sadarbojas, ir mentors ar pedagoģisko izglītību un vai tiek maksāta alga vai stipendija. Ja kāds no šiem priekšnoteikumiem nepiepildījās, tad dati netika iekļauti kopējā statistikā.

Proporcionāli visvairāk darba vidē balstītās mācībās iesaistīti audzēkņi, kas mācās ēdināšanas pakalpojumu programmās. Izglītības un zinātnes ministrijai kā politikas veidotājiem ir svarīgi, lai sistēma būtu sabalansēta, piemēram, lai darba vidē balstītas mācības attīstītos arī mehānikas vai IKT nozarēs, tomēr Ilze Buligina akcentē arī ēdināšanas programmu nozīmīgumu nācijas tēla veidošanai, identitātei un pašapziņai.

Sanāksmes turpinājumā klātesošie tiek iepazīstināti ar iepriekš minētā projekta “Valsts pārvaldes institūciju atbalsts mācekļībai: darba vidē balstītu mācību īstenošana Latvijā, Lietuvā un Igaunijā” rezultātiem. Ilze Buligina uzsver, ka šie Eiropas projekti īstenoti paralēli citām aktivitātēm izglītības politikas jomā un ir savstarpēji papildinoši. Projekta ietvaros Latvijā izveidots jauns tiesiskais regulējums par darba vidē balstītām mācībām, norisinājušās apaļā galda diskusijas, semināri, mācību vizītes, iesaistīti nozares eksperti, juristi, darba devēji, nevalstiskās organizācijas u.c. Projekta nozīmīgs sasniegums ir sadarbības stiprināšana starp Baltijas valstīm un Baltijas mācekļības alianses (BAfA) dibināšana. Alianses darbība atzinīgi vērtēta arī Eiropas Komisijā. Visās Baltijas valstīs notika arī informatīvas kampaņas. Latvijas kampaņas sauklis: Dari un mācies – viss tikai sācies! Šis sauklis nes vēstījumu, ka mācības ir būtiskas gan valsts izaugsmei, gan personīgajai un profesionālajai pilnveidei. Kampaņas ietvaros izstrādāti daudzveidīgi vizuāli materiāli.

Noslēgumā Ilze Buligina iezīmē turpmākos Baltijas valstu sadarbības virzienus profesionālajā izglītībā, lai stiprinātu Baltijas valstu konkurētspēju Eiropā. Galvenie darbības virzieni: pirmkārt, sarunas un pasākumi kopīgu programmu un kvalifikāciju izstrādei, otrkārt, sadarbības stiprināšana starp Baltijas uzņēmumiem darba vidē balstītu mācību īstenošanai, treškārt, Baltijas reģiona kā lieliskas mācību un darba vides popularizēšana. Kā aktuālie uzdevumi minēti: kvalitatīva darba vidē balstītu mācību vadītāju profesionālās izglītības iestādēs un uzņēmumos sagatavošana; Erasmus+ projekta „Jaunas pieejas prakšu vadītāju sagatavošanā darba vidē balstītām mācībām (TTT4WBL)” īstenošana. Svarīgi, lai dažādie projekti tiktu īstenoti saskaņoti.

4.

Sanāksmes turpinājumā **Baiba Moļņika** dod vārdu PIKC Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikuma direktorei Dacei Cinei, lai pastāstītu par tehnikuma pieredzi sadarbībā ar darba devējiem un citām iesaistītajām pusēm Latvijā un starptautiski.

Runas ievadā **Dace Cine** iezīmē turpmākās ziņojuma tēmas – tehnikuma sadarbība ar darba devējiem, uzņēmumiem –, kā arī akcentē, ka atšķirībā no iepriekš minētajiem lielajiem PIKC Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums līdz šim nav saņēmis lielu finansējumu materiāltehniskajam nodrošinājumam un infrastruktūras uzlabošanai, taču nākotnē ir plānots saņemt 4 miljonus eiro.

Mūsu pamats ir kultūrizglītība un inteligences mantojums šajā Baltijas skolotāju semināra ēkā, kurā atrodamies arī šodien. Tās ir mūsu saknes, mūsu vērtības, kuras stiprinām paralēli profesionālās izglītības programmām. Iepriekš minētie finansiālie izaicinājumi ļoti norūdījuši mūsu pedagogus un darbiniekus, lai jebkurā situācijā varam nodrošināt patiešām kvalitatīvu profesionālo izglītību. Šajā mācību gadā tehnikumā mācās 591 students 18 izglītības programmās. Šogad ir vislielākais mācību grupu skaits – 36. Visvairāk studentu mācās Tūrisma, loģistikas un skaistumkopšanas nodaļā (prezentācija – 4. pielikumā).

Mēs ļoti daudz strādājam ar sociālajiem jautājumiem. Vismaz puse no studentiem nāk no ģimenēm, kurām ir maznodrošināto statuss vai kur vecāki ir pabeiguši tikai pamatizglītību, vai kur bērnus audzina vecvecāki, kamēr vecāki atrodas peļņā ārzemēs. Īpaši rūpējamies, lai studenti pēc pirmā pusgada šeit justos labi, tiktu galā ar visām grūtībām un turpinātu mācības – nedotos strādāt uz citām valstīm. Arī Kuldīgas novada pašvaldība palīdz, pilnīgi visiem audzēkņiem kompensējot ceļa izdevumus. Skolā ēdināšana tiek nodrošināta par pašizmaksu, apmaksātas arī mācību ekskursijas, teātra apmeklējums u.c. kultūrizglītojošas aktivitātes. Dace Cine īpaši izceļ sadarbību ar biedrību “Dzīvesprieks” – mentoru programmu.

Kā tika minēts iepriekš, tehnikumā īpaši attīstīta kultūras un inteligences mantojuma apguve. Kultūras izpratne, kultūras izglītība – tas ir ieguldījums jauniešu turpmākajā dzīvē. Šie jaunieši veidos ģimeni, veidos nākotnes sabiedrību. Kā piemērs tiek minēts šī gada literāro darbu konkurss un noslēguma pasākums Likteņdārzā, kas norisinājās sadarbībā ar Valsts Izglītības satura centru, UNESCO LNK u.c. institūcijām. Atzinīgi vērtēta arī sadarbība ar partneriem Slovākijā, kas rezultējas pieredzes apmaiņas braucienos.

Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums īsteno 21 pieaugušo – nozarēs nodarbināto personu apmācības programmu. Tehnikumam izveidojusies veiksmīga sadarbība ar dažādiem uzņēmumiem, tostarp ar Nīderlandes uzņēmumu *Brabantia*, *Jysk* tīklu, uzņēmumu *EKJU* u.c. Uzņēmumu vajadzībām izstrādātas īpašas programmas. Līdz šim bijusi efektīva sadarbība ar *Volvo Truck Latvia*, taču vasarā pilnībā nomainījās uzņēmuma administratīvais sastāvs un sarunas par sadarbību uzsāktas no jauna. Tehnikums īsteno moduļu izglītības programmas, kā arī darba vidē balstītas izglītības programmas. To ietvaros īpaši veiksmīga pieredze sadarbībā ar SIA Ventspils miesnieks un SIA Lāses. Sadarbībā ar LDDK, Vācijas/Latvijas tirdzniecības un rūpniecības kameru un VISC 2016.g. īstenots ECVET projekts Gotz, Tartu un Tampere uzņēmumos u.c. pasākumi.

Dace Cine uzsver, ka tehnikums daudz strādā pie tā, lai būtu noderīgs vietējam reģionam – vietējai kopienai, lai tas veidotos kā izglītības, kultūras un inteligences centrs.

5.

Diskusiju uzsāk pieaugušo izglītības eksperte **Silvija Kārkliņa**, izsakot atzinību UNESCO LNK par izvēlēto konsultatīvās padomes sanāksmes norises vietu – Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikumu. Tas ļauj iepazīt Latvijas dažādību un saprast, ka Latvija nav tikai Rīga. Turpinājumā eksperte pateicas Ilzei Buliginai par ieguldīto darbu profesionālās izglītības attīstībā un secina, ka to vajadzētu vairāk izcelt un novērtēt ne tikai Eiropā, bet arī Latvijā. Īstenojot šos nozīmīgos Eiropas projektus, ministrijas loma ir augusi, un tā sevi ir pierādījusi kā nozīmīgu spēlētāju ne tikai Baltijas, bet arī Eiropas kontekstā. Silvija Kārkliņa īpaši akcentē Baltijas mobilitātes programmas nozīmi. Savukārt, komentējot direktores Daces Cines stāstījumu, eksperte norāda, ka šis ir tas veids, kā profesionālajā izglītībā var veicināt kultūrizglītību un vērtībuzglītību. Tieši šādas skolas ceļ profesionālās izglītības lomu un vērtību mūsu izglītības sistēmā. Tiek izteikta cerība, ka piešķirtais finansējums pavērs ceļu turpmākai attīstībai. Noslēgumā Silvija Kārkliņa uzdod jautājumu klātesošajiem par pieaugušo izglītību iepriekš dzirdēto prezentāciju kontekstā: par šī brīža situāciju ar validāciju – neformālā izglītībā iegūto zināšanu un prasmju atzīšanu, jo ir būtiski, lai profesionālās izglītības centri būtu arī eksaminācijas centri.

Atbildot uz jautājumu, **Dace Cine** informē, ka tehnikumā jau četrus gadus ir iespēja pieteikties eksāmeniem cilvēkiem, kuri iemācījušies kādu profesiju. Tiek izveidota speciāla komisija. Līdz šim eksāmenus kārtājuši automehāniķi, pavāri, galdnieki, bet šogad arī restauratori. Skolas darbinieki sniedz visa veida konsultācijas pirms eksāmena, izskaidro procesu, iepazīstina ar eksāmena paraugu. Ja eksāmena rezultātā ir trūkumi zināšanās vai prasmēs, tas tiek paskaidrots, programmas saturs veidots atbilstoši katram cilvēkam.

Diskusijas turpinājumā **Silva Ozoliņa**, VSIA Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikuma direktore un Profesionālās izglītības biedrības pārstāve, akcentē to, ka skolām ir jāveic liels izskaidrojošais darbs gan par darba vidē balstīto izglītību, gan par neformālo izglītību. Kā piemērs tiek minētas sākotnējās grūtības, uzrunājot lielus uzņēmumus, ar kuriem sadarboties darba vidē balstītu mācību īstenošanā. Tas panākts, iesaistot ministrijas pārstāvjus, LDDK ekspertus u.c. Līdzīga situācija arī ar neformālo izglītību – jāsāk ar uzņēmumu vadību, tikai tad nonākam līdz cilvēkiem, kuriem tas ir nepieciešams. Noslēgumā Silva Ozoliņa atzinīgi novērtē izbraukuma sanāksmes, jo tās ir vajadzīgas arī skolu direktoriem, lai smeltos iedvesmu turpmākiem darbiem un sadarbībai.

Diskusijas turpinājumā vārds tiek dots **Ingrīdai Muraškovskai** no Kurzemes plānošanas reģiona administrācijas. Eksperte atgriežas pie sākumā izvirzītā jautājuma par izglītības “zelta trijstūri”, kuram augšgalā atrodas attieksmes. Ingrīda Muraškovska atsaucas uz Ināru Beļicki, kurš darbojies gan pedagogu izglītībā, gan bijis fizikas skolotājs. Audzināšanas jautājumiem veltītā lekcijā Ināram Beļickim jautāts, kā viņš fizikas stundā var mācīt audzināšanu. Uz šo jautājumu Inārs Beļickis atbildējis, ka fizikas stundā ļauj skolēniem iepazīt fiziskās pasaules ainu un savu vietu tajā. Tas ir būtiski, domājot par izglītības saturu, par kompetencēm. Viņa akcentē, ka profesionālajā izglītībā ienāk arvien vairāk neformālās un ikdienējās izglītības elementi. Ingrīda Muraškovska min piemēru no pieredzes apmaiņas vizītes Itālijā, kur liels skaits brīvprātīgo bija pensionāri. Kad tika vaicāts, kam šie pensionāri var palīdzēt, atbilde skanēja – pirmkārt, paši sev. Tas sasaucas uz Ilzes Buliginas prezentācijā redzamo

zīmējumu ar korpēm un trepēm. Nepieciešama individuāla pieeja, un izglītības procesā ir nozīmīga visu iesaistīto pušu sadarbība.

Elīta Barisa priecājas par iespēju piedalīties konsultatīvās padomes sanāksmē Kuldīgā, jo viesošanās dažādās izglītības iestādēs palīdz izprast situāciju skolās un rast labākos ceļus to atbalstam. Runājot par iepriekšminēto trijstūri, būtisks ir ne tikai darba devēju, bet arī augstskolu viedoklis par skolu beidzējiem, potenciālajiem studentiem. Eksperte akcentē, ka augstskolas īpaši novērtē to, vai skolā ir apgūta attieksme pret darbu, attieksme pret zināšanām.

Latvijas Nacionālās bibliotēkas pārstāvis **Jānis Kreicbergs** ierosina izlasīt Kurta Vonneguta romānu "Mehāniskās klavieres", kurā parādās vairākas tēmas, kas izskanēja iepriekšējās prezentācijās: par drūmo nākotni, kur roboti pārņēmuši daba tirgu. Jau šobrīd ir skaidrs, ka daudzas profesijas nākotnē izzudīs, starp tām grāmatveži, kasieri, bet ir profesijas, piemēram, frizieri, masieri, kas saglabāsies. Šobrīd problēmas ar darba atrašanu Latvijā nav aktuāla, taču jāparūpējas, lai jaunieši neaizbrauc uz citām valstīm.

Mums jānovērtē Latvijas daba, krasta līnija, klusums, tīrā pārtika. Mans vēstījums jauniešiem būtu: nebrauciet uz ārzemēm pēc naudas, bet iemācieties strādāt tā, lai nauda brauc pie jums. Tie var būt tūristi, kas brauc baudīt jūru, klusumu. Amatnieki var pārdod savus izstrādājumus internetā. Jāņa Kreicberga skatījumā atslēgas moments ir prast pārdot, nofotografēt, uzrakstīt stāstu. Jāiemācās sevi atbilstoši pasniegt. Šis potenciāls šobrīd netiek izmantots.

Diskusijas turpinājumā **Gundega Zemture** uzsver, ka izglītības politikas dokumenti izstrādāti perfekti, taču aktuāls ir jautājums, kā tas nonāk pie audzēkņiem. Kā atzinīgu faktu viņa min tehnikuma pieredzi, kas māca ne tikai profesiju, bet arī pašapziņu. Svarīgi sekmēt arī skolēnu uzņēmību, prasmi pārdot, gatavību rīkoties. Gundega Zemture akcentē, ka ne vienmēr skolā nepieciešama pati modernākā tehnika, jo bieži dzird, ka tehnika ir, taču neviens neprot ar to strādāt. Labāk, lai tehnika ir pie uzņēmēja, kas ar to prot strādāt un var apmācīt citus.

Diskusijas noslēgumā Valsts izglītības satura centra Profesionālās izglītības satura nodrošinājuma nodaļas eksperte **Rita Jaurēna** izsaka pateicību par iespēju piedalīties diskusijā, kas ir īpaši nozīmīgi laikā, kad nodaļā nomainījies darbinieku sastāvs: darbu uzsākusi jauna komanda, kurai katra šāda tikšanās ir vērtīga pieredze. Eksperte dalās pieredzē, darba grupā izstrādājot ķīmijas laboranta standartu. Tas ietver pienākumus, uzdevumus, prasmes un attieksmes, zināšanas un kompetences. Īpašas diskusijas izvēršās tieši par jautājumu par attieksmēm. Piemēram, uzņēmuma *Grindex* pārstāvis paudis neizpratni, kāpēc attieksmes minētas standartā, argumentējot, ka bezatbildīgus cilvēkus darbā nepieņemot. Tas pierāda, ka ne visi darba devēji vienādi izprot jautājumu par attieksmēm, lai gan arī šajā piemērā redzams, ka attieksme ir pirmais, kas tiek vērtēts, pieņemot kādu speciālistu darbā.

6.

Diskusijas noslēgumā **Baiba Molņika** pasakās visiem klātesošajiem par aktīvo diskusiju un izsaka cerību profesionālās izglītības un uzņēmējdarbības izglītības tēmu turpināt arī kādā no nākamajām konsultatīvās padomes "Izglītība visiem" sanāksmēm.

Protokola pielikumi:

- 1) Konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” sanāksmes programma.
- 2) Prezentācija “Tehniskās un profesionālās izglītības nozīme programmas “Izglītība 2030” īstenošanā: UNESCO ieteikums un stratēģija tehniskās un profesionālās izglītības attīstībai” (I.Dalbiņa).
- 3) Prezentācija “Darba vidē balstītas mācības jauniešu konkurētspējas veicināšanai darba tirgū” (I.Buligina).
- 4) Prezentācija “PIKC Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikuma pieredze sadarbībā ar uzņēmējiem, kā arī valsts un pašvaldību iestādēm (D.Cine).
- 5) Semināra “ANO Starptautiskais tūrisma gads attīstībai, sadarbībai, izglītībai: Tūrisma un viesmīlības pakalpojumu ilgtspējības izaicinājumi” programma.

Pieejami šeit: <https://failiem.lv/u/45mubn7t>

Sanāksmi slēdz plkst. 13:30

Sanāksmes vadītāja:

Baiba Moļņika

Protokolēja:

Ilze Dalbiņa